

At blive døber

Af Wolfgang Held

Ved jul og ved påske fejrer vi Gudens fødsel, hans død og opstandelse. Ved Michaeli fejrer vi den ærkeengel, der "er som Gud", kun Sankt Hans fejrer mennesket, som er så stort, fordi det bereder vejen, så ånden kan finde en bolig.

Fra *Das Goetheanum* nr. 26, 23. juni 2017. Oversættelse Karin Bach Nielsen

Efter menneskets fødsel og dets tilpasning i legemet viser ånden sig ved at mennesket begynder at pege, - som når det f.eks. peger på en blomst, en flue eller vanddråber, - når det skelner de enkelte ting fra hinanden. Enhver pegen vedrører hermed også et andet menneske. Man udpeger verden for den anden og for sig selv. Herved lyser den menneskelige hemmelighed op for første gang: at man står over for verden, og som nyfødt må begive sig på den lange vej for at gøre denne fremmede verden til sin egen. Det er menneskets vej til kommunion med Gud. Og fingerpeget er det første tegn på den vej.

Indvielse af den anden

Ved fødslen af kunst og videnskab for 2000 år siden begyndte menneskeheden at gribe verden med forstanden. Men dette nye åndelige greb om verden blev samtidig en trussel: at menneskeheden af lutter klogskab risikerede at miste verden i sin sjæl. Det enkelte menneskes kommunion med verden var truet, det var et spørgsmål om hver enkelts kommunion og dermed om en stor kommunion - et stort fingerpeg. Ét menneske gav det store fingerpeg for hele menneskeheden - Johannes Døberen. Han så og erkendte Jesus. Mange malere portrætterer Johannes Døberen, f.eks. Rafael, Leonardo og Matthias Grünewald, som alle viser Johannes Døberen med denne mageløse gestus, fingerpeget. Det kan være som ung mand hos da Vinci, som voksen hos Rafael eller som gammel hos Grünewald. Og dette fingerpeg ledsages altid af denne sætning fra Bibelen: "Han skal vokse, og jeg skal aftage." Johannes soler sig ikke i lyset, men han antænder lyset. Den tankekraft, som har ladet mennesket vokse til et 'selv' - her er det den, der som åndelig indsigt fører til ydmyghed. Den sidste profet er vejviseren - den første discipel. Herved er den, der bereder vejen, allerede samtidig en del af det nye, thi den dåb, som Johannes udfører, den fandtes ikke før. I mange religioner var det ganske vist udbredt med kultiske renselser og afvaskninger, men at udføre en dåb, og det kun én gang, og at den bevirker en indre omvendning, en indre beslutning, det er nyt. "Øksen ligger allerede ved træets rod" (Lukas 3,9), råber Johannes Døberen og bærer hermed den i jødisk perspektiv fjerne dommedag ind i nutiden, og det endda midt i nuet. Dåben er en beslutning.

Fra Isenheimeralteret i Colmar

"Lad det forgangne bære det fremtidige i sig", lyder det i Rudolf Steiners "Tolv Stemninger" (Stenbukkens sollinje). Sådan er det ofte, at det gamle kun 'tåler' det nye, men hvordan ville det være, hvis man virkelig stod i livet med den samme kraft og kærlighed, hvormed forældre ser på Det Kommende? Det er det åndelige gæstevenskab, som for nylig var omtalt i dette blad (nr. 23-24). Det strækker sig ud over et "Velkommen", fordi det ikke kun tager imod, men også erkender. Johannes Døberen er forbillede og ur-

billede, beskytter og garant for, at Den Anden bliver døbt og indviet som Det Kommende. Det er vel de lykkeligste øjeblikke i ens egen biografi, når man selv er genstand for en sådan kærlig opmærksomhed. Det er et åndeligt forældreforhold, som tager imod det nye og giver forandringen dens værdighed.

Den sidste profet og den første discipel.

Skønt Jesus Kristus er midtpunkt i alle kristendommens historier, fortællinger og prædikener og dermed også er kilden til den kristne tro og overbevisning, er det dog Johannes Døberen, der med dåben af Jesus åbner for den guddommelige virksomhed, som den skildres i evangelierne. Johannes Døberen er den første, der berettes om, og Kristus omtaler ingen andre hyppigere end ham og siger i Luk. 7: "Thi jeg siger jer: Blandt kvindefødte er ingen større end Johannes." Johannes Døberen så Jesus og 'erkendte' ham: "Han skal vokse, og jeg skal aftage. Den, der kommer ovenfra, er over os alle." Johannes Døberen står ikke kun ved begyndelsen af de tre Kristusår, men også ved deres afslutning.

Tirsdag i den stille uge leverer Kristus, med tempelrensningen og med disputeren, farisæerne grunden til at arrestere sig. Kristus ser, at hans jordeliv nærmer sig en afslutning, og også i dette skæbneøjeblik forbinder han sig med Johannes Døberen. Da ypperstepræsterne spørger: "Med hvilken ret udøver du det, du gør?" svarer Kristus: "Anser I Johannesdåben for himmelsk eller jordisk?" Da han ikke får noget svar, siger han selv: "Så siger jeg jer det heller ikke." Ved dåben dykkede Johannes Døberen Jesus ned i Jordanfloden, og denne dykken ned og under viser i et billede allerede den senere død.

Ørkenen

Johannes Døberen står ved begyndelsen og afslutningen af Kristi liv. Dette gælder også i rumlig forstand. Til forskel fra de fleste gamle profeter og også fra Jesus var Johannes Døberen ikke en vandrende prædikant. Han blev på samme sted, så at ikke en vej eller proces, men dette særlige sted bliver til billede. Johannes går ud i ørkenen og forbliver i ørkenen med dens sjakaler, slanger, skorpioner og røvere - et dødens sted. Man krydsede gennem ørkenen, men man levede ikke i ørkenen. Johannes var klædt i kamelhår, og

han levede af græshopper. Det gør man også kun i ørkenen. Herfra prædiker han omvendelse, det indre vendepunkt. Ørkenens tomhed og stilhed er således den jord, på hvilken en omvendelse er mulig.

Judæas golve ørken strækker sig 70 km i nord-sydlig retning, og den er 40 km bred. Det er formodentlig verdens mindste ørkenområde. Ørkenen grænser op til byområdet med Jerusalem, som således ligger tæt på denne dødszone. Det drejer sig derfor ikke om et fjerntliggende ørkenområde, men dette øde er tæt på menneskelivet. I ørkenen bliver berømmelse og rigdom betydningsløs. Den, der engang har opdaget et firben eller en blomst i ørkenen, vil bekræfte, at i ørkenen bliver det store lille og det lille stort. Ørkenen er det sted, hvor man møder sig selv. Og her, i skellet mellem ørkenområdet og Det Hellige Land flyder altså den smalle flod Jordan. Den kunne også kaldes en bæk. Ifølge Johs. 1,28: "Dette skete i Betania på den anden side af Jordan, hvor Johannes døbt." Formodentlig døbt Johannes på flodens østside. Med dåben træder man endnu en gang fra det nye ind i det dennesidige. Og samtidig er floden Jordan også den dybest liggende flod på jorden. Efter 20 km i sydgående retning munder den ud i Det Døde Hav, som befinder sig 428 m under den gennemsnitlige havoverflade. Dåben i Jordan betyder derfor ikke kun at dykke helt ned i dens vand men også at dykke helt ned i jorden.

Den johannæiske antroposofi

Den personlige udvikling afhænger af de nære medmennesker, og det er en af de vigtige sociale erfaringer, ja, først med den erfaring kan mennesket blive et ansvarligt socialt væsen. Vi udvikler os både på bekostning af og til fordel for vores omverden. Disse tanker udbreder antroposofien til naturriggerne under mennesket og til de åndelige sfærer over mennesket. En engels udviklingsvej afhænger af, om man som menneske griber sine muligheder og udvikler dem. Det er en tanke, hvis konsekvenser man næppe kan fatte: jord og himmel danner et skæbnefællesskab. Johannes Døberen åbner for og afgør himmelens kristelige skæbne. Derfor er Johannes Døberens fingertegn og fingertegnet ved den handling, der gav ham hans navn, en retningsgiver til at forstå denne gensidige afhængighed, at lære at føle den og at gribe den.